

2042
22.02.2017

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

Изх. № 235/18
гр. София, 22.02 2017 г.

**ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ
НА НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**ИСКАНЕ
ОТ ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ**

**На основание чл. 125 вр. с чл. 124, ал. 1, т. 1 от
Закона за съдебната власт**

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ КАСАЦИОННИ СЪДИИ,

В Глава десета от Общата част на Наказателния кодекс (обн., ДВ, бр. 26 от 2 април 1968 г.) е уреден институтът на реабилитацията.

За държавата, като страна по наказателното правоотношение, реабилитацията представлява отказ от правото ѝ да упражнява занапред възможността да третира лицето като осъждано и да му налага ограничения, следващи факта на осъждането, които не са част от съдържанието на наложеното наказание. Този отказ може да бъде предварително заявен от законодателя, но може да бъде предоставен и на преценката на съда.

Нормите, уреждащи реабилитацията по право, с които са регламентирани условията, при наличието на които лицето няма повече да бъде третирано като осъждано, са пример за отказ на държавата от правото ѝ да третира за в бъдеще лицето като осъждано, при предварително заявени условия за това.

Различна е процедурата на съдебна реабилитация, която предоставя на съда преценката, дали да направи правнорелевантен отказ от упражняване на третото правомощие на държавата по наказателното правоотношение - да освободи осъден от ограниченията, следващи факта на осъждането, при наличие на определени условия.

За осъдения реабилитацията, независимо от нейния вид, поражда благоприятния резултат на заличаване занапред на факта на осъждането и освобождаване от последиците от осъждането, които не са част от съдържанието на наложеното наказание. След реабилитацията, спрямо осъдения не може да се въздейства повече с наказателноправни методи и средства във връзка с осъждането, за което е реабилитиран. Следователно, реабилитацията слага край на наказателното правоотношение между държавата и осъдения, породено от факта на извършеното престъпление или наказуем стадий на умишлена престъпна дейност.

Правилното тълкуване и прилагане на разпоредбите, регламентиращи отделните видове реабилитация, е от съществено значение за постигане целите на наказанието, от една страна, а от друга, за да се гарантира, че осъденият няма да търпи наказателна репресия, надхвърляща установеното със закон.

Прегледът на съдебната практика по приложението на института на реабилитацията сочи наличието на противоречия при тълкуването и прилагането на правните норми в няколко насоки:

I. Констатира се нееднакво тълкуване и прилагане на закона от различните съдилища при решаване на въпроса дали са основания за реабилитация по право, респ. за съдебна реабилитация по отношение на осъден, неизтърпял (неизпълнил) наложеното му наказание, чиято изпълнимост е погасена по давност. Противоречия се наблюдават както при наложено само едно наказание за конкретно извършено престъпление, така и при определени две или повече различни по вид наказания, едно или повече от които са изтърпени (изпълнени), а друго или други – не.

I.1. Така, в редица съдебни актове се приема, че изтърпяването (изпълнението) на наложеното с влезлия в сила съдебен акт наказание е абсолютна предпоставка за настъпване на реабилитация по право на осъденото лице, респ. за допускане на съдебната му реабилитация, независимо от погасяване на възможността за използване на принудителен ред за привеждане и изпълнение на наказанието. Тази част от съдебните състави считат, че погасяването на възможността да се изпълни наказанието води до невъзможност за настъпване на реабилитация на осъдения.

В тази насока са

решение № 77 от 22.04.2013 г. на ВКС, III н.о. по н.д. № 45/2013 г.;
решение № 91 от 23.02.2011 г. на ВКС по н.д. № 13/2011 г., III н.о.;
решение № 305 от 22.06.2009 на ВКС, III н.о. по н.д. № 32/2009 г.;
решение № 36 от 10.05.2016г. на ОС – Хасково по ВНОХД № 397/2015г.;
решение № 167 от 24.06.2013г. на ОС – Бургас по ВНОХД № 428/2013г.;
решение № 36 от 20.03.2013г. на ОС - София по ВНОХД № 658/2012 г.;
решение № 26 от 15.03.2011г. на ОС – Кюстендил по ВЧНД № 6/2011 г.;
решение № 22 от 11.03.2010 г. на ОС – Враца по ВЧНД № 33/2010 г.;
решение от 10.11.2009 г. на ОС – Благоевград по ВНОХД № 386/2009 г.;
присъда № 219/13.06.2014г. на РС – Пловдив по НОХД № 2651/2014г.;
присъда № 133 от 17.05.2013 г. на РС - Плевен по НОХД № 3212/2011 г.;
определение № 226/18.04.2016г. на РС – Дупница по НАХД № 762/2015г.;
определение № 3/05.01.2016г. на АС – Пловдив по ВНЧД № 533/2015 г.;
определение № 915/29.10.2015г. на РС – Дупница по НАХД № 516/2015г.;
определение № 245/01.06.2016г. на РС – Горна Оряховица по ЧНД № 377/2016г.;
определение № 543/14.06.2016г. на РС – Плевен по НАХД № 1251/2016г.;
определение № 368/25.09.2014г. на РС – Казанлък по ЧНД № 921/2014г.;
определение от 04.12.2013г. на ОС – София по ЧНД № 445/2013г.;
определение № 20/31.05.2010г. на Военно-апелативен съд по ЧНД № 46/2010 г.;
разпореждане № 2018/07.08.2015г. на РС – Враца по НАХД № 902/2015 г.

I.2. Друга част от съдебните състави приемат, че реабилитацията е принципно възможна и допустима, дори когато осъденият не е изтърпял (не е изпълнил) единственото или някое от наложените му наказания, независимо от неговия вид, ако изпълнението е погасено по давност.

В този смисъл са:

решение № 61 от 31.05.2016 г. на ВКС, по н.д. № 150/2016г., II н.о.;
решение № 252 от 11.06.2015 г. на ВКС, по н.д. № 520/2015г., I н.о.;
решение № 11 от 20.03.2013 г. на ВКС, по н.д. № 1940/2012г., I н.о.;
решение № 568 от 15.12.2012 г. на ВКС по н.д. № 2031/2012г., II н.о.;
решение № 305 от 22.06.2009г. на ВКС по н.д. № 32/2009г., III н.о.;
решение № 112/2.12.2016 г. на Адм. съд – Шумен по адм. д. № 271/2016г.;
решение № 27 от 21.03.2016 г. на ОС – Шумен по ВНОХД № 455/2015 г.;
решение № 553 от 16.11.2015 г. на ОС – Смолян по ВНОХД № 84/2015 г.;
решение № 49 от 28.09.2015 г. на ОС – Кърджали по ВНОХД № 92/2015 г.;
решение № 5323 от 27.07.2015 г. на Адм. съд - София по адм. д. № 2729/2015 г.;
решение № 49 от 14.07.2015 г. на ОС – Добрич по ВЧНД № 224/2015 г.;
решение № 32 от 03.06.2015 г. на ОС – Перник по ВЧНД № 83/2015 г.;
решение № 313 от 26.03.2015 г. на СГС по ВНОХД № 530/2015 г.;
решение № 14 от 06.03.2015 г. на ОС – Габрово по ВЧНД № 2/2015 г.;
решение № 55/10.11.2014 г. на ОС – Кърджали по ВНОХД № 121/2014г.;
решение № 751 от 16.07.2014 г. на СГС по ВНОХД № 2154/2014 г.;
решение № 1443 от 12.04.2013 г. на ОС – Благоевград по ВНОХД № 515/2012 г.;
решение № 326 от 02.11.2012 г. на ОС – Бургас по ВНОХД № 928/2012 г.;
решение от 05.03.2012 г. на СГС по ВНОХД № 5842/2011 г.;
решение от 01.03.2012 г. на СГС по ВНОХД № 4792/2011 г.;
решение № 2110 от 20.12.2011 г. на РС – Бургас по ЧНД № 4272/2011 г.;
решение № 1375 от 15.12.2011 г. на СГС по ВНОХД № 4544/2011 г.;
решение № 44 от 18.04.2011 г. на ОС – Кюстендил по ВЧНД № 594/2010 г.;
присъда № 18 от 21.07.2016 г. на РС – Дряново по НОХД № 61/2016 г.;
присъда № 9 от 05.04.2016 г. на РС – Дряново по НОХД № 32/2016 г.;
присъда № 322 от 02.10.2013 г. на РС – Варна по НОХД № 2591/2011 г.;
присъда № 192 от 05.06.2013 г. на СГС по ВНОХД № 1587/2013 г.;
присъда № 87 от 25.03.2013 г. на РС – Пазарджик по НОХД № 531/2013 г.;
присъда № 74 от 22.03.2013 г. на РС – Бургас по НОХД № 4825/2012 г.;
присъда № 14/22.01.2013 г. на РС – Стара Загора по НОХД № 1795/2012г.;
присъда № 8 от 31.07.2012 г. на СпНС по НОХД № 1102/2012 г.;
присъда от 20.04.2012 г. на СРС по НОХД № 23804/2011 г.;
присъда № 4 от 14.02.2012 г. на ОС – София по НОХД № 506/2011г.;
присъда от 03.08.2011 г. на РС – Габрово по НОХД № 876/2011 г.;

присъда от 02.08.2010г. на РС – Лом по НОХД № 558/2010г.;
присъда от 29.06.2010 г. на РС – Велико Търново по НОХД № 622/2010г.;
определение № 199 от 13.12.2016г. на АС – Бургас по ВЧНД № 233/2016г.;
определение № 1104/02.12.2016г. на РС – Плевен по НАХД № 2649/2016г.;
определение № 422/06.07.2016г. на АС – Пловдив по ВЧНД № 285/2016г.;
определение № 60 от 16.03.2016 г. на РС – Мездра по НАХД № 80/2016 г.;
определение № 896/04.08.2015г. на РС – Пазарджик по ЧНД № 1391/2015г.;
определение № 62 от 20.02.2015г. на САС по ВЧНД № 94/2015г.;
определение от 07.05.2015 г. на ОС – Сливен по ЧНД № 113/2015 г.;
определение № 257 от 08.12.2014 г. на РС – Тетевен по ЧНД № 330/2014 г.;
определение от 30.09.2014 г. по ЧНД № 596/2014 г. на РС – Свиленград;
определение от 24.07.2014 г. на РС – Несебър по НОХД № 493/2014г.;
определение № 88 от 09.07.2014 г. на РС – Карлово по ЧНД № 200/2014г.;
определение № 10 от 13.02.2014г. на ОС – Разград по ЧНД № 5/2014г.;
определение № 167/ 08.10.2013г. на АС – Пловдив по ВЧНД № 156/2013г.;
определение № 18 от 15.01.2013г. на РС – Враца по ЧНД № 1306/2012г.;
определение № 129 от 26.06.2012 г. на САС по ЧНД № 618/2012г.;
определение № 1730/05.10.2011г. на РС – Бургас по НОХД № 3556/2011г.;
определение № 355/21.05.2010г. на РС – Велико Търново по ЧНД № 417/2010г.;
разпореждане № 5558/05.12.2016г. на РС – Пазарджик по НАХД № 2349/2016г.

II. Нееднакво се прилага законът и от съдилищата, които приемат, че реабилитацията е допустима и когато наказанието не е изпълнено, но изпълнението му е погасено по давност.

Противоречия съществуват по въпроса кога настъпва реабилитацията на осъден, неизтърпял (неизпълнил) наложено му наказание, чиято изпълнимост е погасена по давност – с изтичане на абсолютния давностен срок по чл. 82, ал. 4 НК или с изтичане на давностния срок по чл. 82, ал. 1, т. 1–5 НК, или с изтичане не само на давностния срок, но и на реабилитационния срок по чл. 86–88а НК.

II.1. Някои съдебни състави приемат, че реабилитацията на осъден, неизтърпял (неизпълнил) наложеното с влезлия в сила съдебен акт наказание, настъпва с изтичане на давностния срок по чл. 82 НК. Практиката е противоречива по въпроса от кой момент наказанието се

превръща в неизпълнимо. Според някои съдебни състави това е моментът на изтичане на обикновената изпълнителска давност по чл. 82, ал. 1, т. 1–5 НК.

В този смисъл са:

решение № 541/ 07.02.2014г. на ОС – Благоевград по ВНОХД № 11/2014г. определение от 25.06.2013 г. на ВС - Плевен по ЧНД № 30/2013г.

II.2. Според други съдебни състави, при неизпълнено наказание, реабилитацията настъпва с изтичане на абсолютния давностен срок, предвиден в чл. 82, ал. 4 НК, защото едва след този момент държавата окончателно губи правото си да пристъпи към принудително изпълнение на наложеното наказание.

В тази насока са:

решение № 27 от 21.03.2016 г. на ОС – Шумен по ВНОХД № 455/2015 г.; разпореждане от 11.06.2013 г. на РС – Казанлък по ЧНД № 749/2013 г.; определение № 1190 от 03.07.2013г. на РС – Бургас по ЧНД № 1356/2013 г.

II.3. Друга част от съдебните състави приемат, че за да бъде реабилитиран осъденият е необходимо да е изтекъл не само давностният срок за изтърпяване (изпълнение) на наказанието, след който то се превръща в неизпълнимо, а да е изтекъл и съответния срок по чл. 86 – 88а НК. И тук, обаче, практиката е в две насоки.

II.3.1. Някои съдебни състави приемат, че при неизтърпяно (неизпълнено) наказание реабилитацията настъпва с изтичане на обикновената изпълнителска давност и реабилитационния срок.

В този смисъл са:

решение № 305 от 22.06.2009г. на ВКС по н. д. № 32/2009г., III н.о.;
решение № 553 от 16.11.2015г. на ОС – Смолян по ВНОХД № 84/2015 г.
решение № 313 от 26.03.2015г. на СГС по ВНОХД № 530/2015 г.;
решение № 326 от 02.11.2012г. на ОС – Бургас по ВНОХД № 928/2012 г.;
присъда № 18 от 21.07.2016г. на РС – Дряново по НОХД № 61/2016г.;
присъда № 74 от 22.03.2013г. на РС – Бургас по НОХД № 4825/2013г.;
присъда № 8 от 31.07.2012г. на СпНС по НОХД № 1102/2012г.;
определение № 88 от 09.07.2014 г. на РС – Карлово по ЧНД № 200/2014г.;
определение № 167 от 08.10.2013г. на АС – Пловдив по ВЧНД № 156/2013г.;
определение № 6071 от 25.07.2013г. на РС – Благоевград по НОХД № 1268/2013г.

II.3.2. Други съдебни състави прилагат закона като приемат, че реабилитацията настъпва с изтичане на абсолютната изпълнителска давност и реабилитационния срок.

В този смисъл са:

решение № 11 от 20.03.2013 г. на ВКС, I н.о. по н.д. № 1940/2012 г.;
решение № 112 от 02.12.2016 г. на Адм. съд – Шумен по адм. д. № 271/2016г.;
решение № 5323 от 27.07.2015г. на Адм. съд по адм. д. № 2729/2015 г.;
решение № 49 от 14.07.2015г. на ОС – Добрич по ВЧНД № 224/2015 г.;
решение № 55 от 10.11.2014г. на ОС – Кърджали по ВНОХД № 121/2014г.;
решение № 751 от 16.07.2014г. на СГС по ВНОХД № 2154/2014г.;
решение № 94 от 05.06.2014 г. на ОС – Велико Търново по ВНОХД № 183/2014г.;
решение № 326 от 02.11.2012 г. на ОС – Бургас по ВНОХД № 928/2012г.;
присъда от 20.04.2012 г. на СРС по НОХД № 23804/2011 г.;
присъда № 4 от 14.02.2012 г. на ОС – София по НОХД № 506/2011 г.;
присъда от 29.06.2010 г. на РС – Велико Търново по НОХД № 622/2010 г.;
определение № 60 от 16.03.2016 г. на РС – Мездра по НАХД № 80/2016 г.;
определение от 07.05.2015 г. на ОС – Сливен по ЧНД. № 113/2015 г.;
определение от 30.09.2014 г. по ЧНД № 596/2014 г. на РС – Свиленград;
определение № 88 от 09.07.2014 г. на РС – Карлово по ЧНД № 200/2014 г.;
определение № 129 от 26.06.2012 г. на АС – София по ЧНД № 618/2012 г.;
определение № 1730 от 05.10.2011 г. на РС – Бургас по НОХД № 3556/2011г.;
определение № 355 от 21.05.2010 г. на РС – Велико Търново по ЧНД № 417/2010г.
решение № 568 от 15.12.2012 г. по н.д. № 2031/2012 г. на ВКС, II н.о.;
решение № 44 от 18.04.2011 г. на ОС – Кюстендил по ВЧНД № 594/2010 г.;
решение № 49 от 28.09.2015 г. на ОС – Кърджали по ВНОХД № 92/2015 г..

III. Съдилищата, които приемат, че реабилитацията е допустима и когато наказанието не е изпълнено, но изпълнението му е погасено по давност, тълкуват и прилагат нееднакво закона при преценката кога настъпва реабилитацията на осъден на наказание глоба по чл. 37 ал. 1 т. 4 НК, когато не е образувано изпълнително производство за събиране на същата - с изтичане на срока по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК, респ. по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК или с изтичане срока по чл. 171, ал. 1 ДОПК.

III.1. Така, в решение № 541 от 07.02.2014г. на ОС – Благоевград по ВНОХД № 11/2014г. се приема, че за да настъпи реабилитация на осъден, неизпълнил наложеното му наказание глоба, за което не е образувано изпълнително производство за събирането ѝ, е необходимо да изтече само срока по 82, ал. 1, т. 5 НК от датата на влизане в сила на съдебния акт.

В същия смисъл са и:

решение № 326 от 02.11.2012 г. на ОС – Бургас по ВНОХД № 928/2012 г.;
присъда № 8 от 31.07.2012 г. на СпНС по НОХД № 1102/2012г.;
определение № 167 от 08.10.2013г. на АС – Пловдив по ВЧНД 156/2013 г..

III.2. Други съдебни състави приемат, че в разглежданата хипотеза следва да изтече абсолютният давностен срок за изпълнение на наказанието глоба, след което да изтече и съответният по продължителност реабилитационен срок.

В този смисъл са:

решение № 112/02.12.2016г. на Адм. съд – Шумен по адм. д. № 271/2016г.;
решение № 5323/27.07.2015г. на Адм. съд - София по адм. д. № 2729/2015г.;
решение № 55 от 10.11.2014г. на ОС – Кърджали по ВНОХД № 121/2014г.;
решение № 326 от 02.11.2012 г. на ОС – Бургас по ВНОХД № 928/2012г.;
присъда № 4 от 14.02.2012 г. на ОС – София по НОХД № 506/2011г.;
присъда от 29.06.2010 г. на РС – Велико Търново по НОХД № 622/2010г.;
определение № 60 от 16.03.2016г. на РС – Мездра по НАХД № 80/2016г.;
определение от 07.05.2015г. на ОС – Сливен по ЧНД № 113/2015г.;
определение от 30.09.2014г. по ЧНД № 596/2014 г. на РС – Свиленград;
определение № 88 от 09.07.2014 г. на РС – Карлово по ЧНД № 200/2014 г.;
определение № 1730/05.10.2011 г. на РС – Бургас по НОХД № 3556/2011г.

III.3. Друга част от съдебните състави приемат, че за да настъпи реабилитация на осъден, който не е изпълнил наложеното му наказание глоба при необразувано изпълнително производство за събиране на глобата, е необходимо да изтекат сроковете по чл. 171, ал. 1 и ал. 2 ДОПК от датата на влизане в сила на съдебния акт. Това становище обосновават с характера на глобата - публично вземане, което става неизпълнимо едва след изтичане на предвидените в ДОПК срокове.

В този смисъл са

присъда от 2.08.2010 г. на РС – Лом по НОХД № 558/2010г.

присъда № 322 от 02.10.2013 г. на РС – Варна по НОХД № 2591/2011г.

IV. Съдилищата, които приемат, че реабилитацията е допустима и когато наказанието не е изпълнено, но изпълнението му е погасено по давност, тълкуват и прилагат нееднакво закона при преценката кога настъпва реабилитацията на осъден на наказание глоба по чл. 37 ал. 1 т. 4 НК при образувано изпълнително производство за събирането ѝ - с изтичане на срока по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК, респ. по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК, или с изтичане на срока по чл. 171, ал. 1 ДОПК след последното действие по изпълнението, респ. по чл. 171, ал. 2 ДОПК.

IV.1. Така, в определение № 199 от 13.12.2016г. на АС – Бургас по ВЧНД № 233/2016г. е прието, че за да настъпи реабилитация на осъден на наказание глоба, за събирането на която е образувано изпълнително производство, когато глобата не е платена, е необходимо да изтече срока по 82, ал. 1, т. 5 НК, считано от датата на образуване на изпълнителното производство, както и срок, равен на реабилитационния. В сходен смисъл са и решение № 61 от 31.05.2016 г. по н. д. № 150/2016 г. на ВКС, II н.о.; присъда № 14/ 22.01.2013г. на РС – Стара Загора по НОХД № 1795/2012г., определение № 422/ 06.07.2016г. на АС – Пловдив по ВЧНД № 285/2016г.

IV.2. В определение № 18 от 15.01.2013 г. на РС – Враца по ЧНД № 1306/2012г. е застъпено становище, че реабилитацията на осъден, неизпълнил наложено му наказание глоба, за събирането на която е образувано изпълнително производство, е допустима след изтичане на срок, равен по продължителност на този по 82, ал. 4 НК, ако изпълнителното дело е образувано след изтичане на този срок и е изтекъл и срок, равен на реабилитационния.

IV.3. Други съдебни състави приемат, че при образувано изпълнително производство за събиране на наложено наказание глоба, е необходимо да изтече срок, равен по продължителност на срока, предвиден в чл. 171 ДОПК, съобразявайки се с характера на глобата - публично вземане. И тук, обаче, практиката е разнопосочна.

IV.3.1. Част от съдебните състави приемат, че реабилитацията на осъден на наказание глоба, което не е изпълнено, въпреки образуваното изпълнително производство за събирането ѝ, настъпва, респ. е допустима

след изтичане на срок, равен по продължителност на този по чл. 171, ал. 2 ДОПК.

В този смисъл са определение № 62 от 20.02.2015г. на САС по ВЧНД № 94/2015 г. и определение № 10 от 13.02.2014 г. на ОС – Разград по ЧНД № 5/2014 г.

IV.3.2. Друга част от съдебните състави приемат, че реабилитацията на осъден на наказание глоба, което не е изпълнено, въпреки образуваното изпълнително производство за събирането ѝ, настъпва, респ. е допустима след изтичане на срок, равен по продължителност на този по чл. 171, ал. 2 ДОПК, след което и на срок, равен по продължителност на реабилитационния.

В този смисъл са
решение № 553 от 16.11.2015 г. на ОС – Смолян по ВНОХД № 84/2015 г.;
решение № 32 от 03.06.2015 г. на ОС – Перник по ВЧНД № 83/2015 г.;
решение № 313 от 17.03.2015 г. на СГС по ВНОХД № 530/2015 г.;
решение № 14 от 06.03.2015 г. на ОС – Габрово по ВЧНД № 2/2015 г.;
решение от 01.03.2012 г. на СГС по ВНОХД № 4792/2011 г.;
решение от 05.03.2012 г. на СГС по ВНОХД № 5842/2011 г.;
решение № 1375 от 15.12.2011 г. на СГС по ВНОХД № 4544/2011 г.;
присъда № 51 от 09.11.2016г. на РС – Търговище по НОХД № 1181/2016г.;
присъда № 18 от 21.07.2016г. на РС – Дряново по НОХД № 61/2016г.;
присъда № 192 от 05.06.2013 г. на СГС по ВНОХД № 1587/2013 г.;
определение № 257 от 08.12.2014 г. на РС – Тетевен по ЧНД № 330/2014 г.;
определение от 24.07.2014 г. на РС – Несебър по НОХД № 493/2014 г.

IV.3.3. Има и състави, които приемат, че за реабилитация на осъден на наказание глоба, което не е изпълнено, въпреки образуваното изпълнително производство за събирането ѝ, е необходимо да изтече не само срока по чл. 171, ал. 1 или ал. 2 ДОПК, но и срока по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК.

В този смисъл са:
присъда № 9 от 05.04.2016 г. на РС – Дряново по НОХД № 32/2016 г.,
присъда № 87 от 25.03.2013 г. на РС – Пазарджик по НОХД № 531/2013 г.
и определение № 326 от 14.07.2015г. на РС – Бургас по НОХД № 2788/2015 г.

V. Нееднакво се тълкува и прилага закона, което води и до противоречия в практиката на съдилищата при решаване на въпроса следва

ли в производството по чл. 435 НПК съдът служебно да събира доказателства за изпълнение на наложените наказания, респ. за предприетите действия за събиране на наказанието глоба, включително и за образуването и движението на изпълнителното производство.

V.1. В редица съдебни актове, в които е обсъждан въпросът настъпила ли е реабилитация не са събрани доказателства относно изпълнението (изтърпяването) на наложеното (наложените наказания) на осъденото лице. Такива са:

решение № 64 от 18.03.2014г. по н. д. № 2324/2013г., ВКС;
решение № 11 от 20.03.2013г. по н.д. № 1940/2012г. на ВКС, I н. о.;
решение № 305 от 22.06.2009г. по н. д. № 32/2009 г. на ВКС, III н.о.;
решение № 454 от 28.11.2008г. по н.д. № 441/2008 г. на ВКС, II н.о.;
решение № 553 от 16.11.2015 г. по ВНОХД № 84/2015 г. на ОС – Смолян;
решение № 313 от 2015 г. на СГС по ВНОХД № 530/2015 г.;
решение № 326 от 02.11.2012 г. на ОС – Бургас по ВНОХД № 928/2012 г.;
присъда № 18 от 21.07.2016 г. на РС – Дряново по НОХД № 61/2016 г.;
присъда № 74 от 22.03.2013 г. на РС – Бургас по НОХД № 4825/2013 г.;
присъда № 8 от 31.07.2012 г. на СпНС по НОХД № 1102/2012 г.;
определение № 368 от 25.09.2014г. на РС – Казанлък по ЧНД № 921/2014 г.;
определение № 6071/25.07.2013г. на РС – Благоевград по НОХД № 1268/2013г.;
определение № 167/08.10.2013г. на АС – Пловдив по ВЧНД № 156/2013г.

V.2. В други съдебни актове се приема, че съдът служебно е бил задължен да събира доказателства за изпълнение на наложените наказания, респ. за предприетите действия за принудителното им изпълнение. Такива са:

решение № 128 от 09.04.2015 г. по н.д. № 136/2015 г. на ВКС, III н.о.;
решение № 304 от 02.07.2014 г. по н.д. № 950/2014 г. на ВКС, II н.о.;
решение № 177 от 24.04.2014 г. по н.д. № 363/2014 г. на ВКС, III н.о.; ;
решение № 321 от 12.09.2011 г. по н.д. № 1673/2011 г. на ВКС, III н.о.;
решение № 512 от 01.12.2008 г. по н.д. № 374/2008 г. на ВКС, II н.о.;
решение № 313 от 17.03.2015 г. на СГС по ВНОХД № 530/2015 г.;
решение № 107 от 12.04.2013 г. на ОС – Пловдив по ВНОХД № 42/2013 г.;
определение № 3 от 05.01.2016 г. на АС – Пловдив по ВЧНД № 533/2015 г.

Преодоляването на противоречията по този въпрос е от значение за приложимостта на принципа на чл. 13 НПК в производството по чл. 435 НПК, както и за определяне на включените в предмета на доказване факти и обстоятелства досежно данните за предходни осъждания не само в това производство, но и в наказателното производство, провеждано по общия ред.

VI. Противоречия в съдебната практика има и по въпроса дали проверката на съда, сезиран по реда на чл. 434, ал.1 от НПК, за настъпила реабилитация по право е въпрос по допустимост на молбата за реабилитация по чл. 87 НК, или на нейната основателност.

VI.1 Преобладаващата част от съдебните състави приемат, че при настъпила реабилитация по право молбата за съдебна реабилитация не следва да бъде разглеждана и тъй като е недопустима прекратяват образуваното съдебно производство.

VI.1.1. Различия има и относно вида на съдебния акт, с който се произнасят съдилищата, включително и относно процедурата. Част от съдебните актове, с които е прието, че при настъпила реабилитация по право молбата за съдебна реабилитация следва да бъде оставена без разглеждане като недопустима са постановени в закрито съдебно заседание, с разпореждане на съдията – докладчик:

разпореждане № 1670/16.06.2016г. на РС – Казанлък по ЧНД № 761/2016г.;

разпореждане № 3476/06.04.2016г. на РС – Бургас по ЧНД № 1049/2016г.;

разпореждане № 6510/23.09.2015г. на РС – Бургас по ЧНД № 3357/2015г.;

разпореждане от 28.04.2015г. на РС – Сливен по ЧНД № 515/2015г.;

разпореждане от 27.02.2015г. на РС – Горна Оряховица по ЧНД № 92/2015г.;

разпореждане № 7011/08.10.2014г. на РС – Бургас по ЧНД № 4241/2014г.;

разпореждане № 3067/09.05.2014г. на РС – Бургас по ЧНД № 1928/2014г.;

разпореждане 1622/11.06.2013г. на РС – Казанлък по ЧНД № 749/2013г.

VI.1.2. Други съдебни състави, които приемат, че при настъпила реабилитация по право молбата за съдебна реабилитация следва да бъде оставена без разглеждане като недопустима, но са постановени в открито съдебно заседание :

определение № 896/04.08.2015г. на РС – Пазарджик по ЧНД № 1391/2015г.

определение № 173/16.04.2015г. на ОС – Кюстендил по ЧНД № 119/2015г.

определение № 591/19.09.2016г. на ОС – Стара Загора по ЧНД № 380/2016г.

определение № 6/08.01.2015г. на ОС – Добрич по ЧНД № 388/2014г.;

определение № 894/22.12.2016г. на ОС – Бургас по ЧНД № 1205/2016г.;

определение № 185/21.10.2015г. на ОС – Търговище по ЧНД № 183/2015г.

определение № 89/07.05.2014г. на ОС – Добрич по ВЧНД № 65/2014г.;

определение № 68/09.03.2015г. на ОС – София по ЧНД № 535/2014г.;

определение № 643/15.09.2015г. на ОС – Стара Загора по ЧНД № 237/2015г.;

определение № 336/16.07.2015г. на АС – Пловдив по ВЧНД № 239/2015г.;

определение № 199/13.12.2016г. на АС – Бургас по ВЧНД № 233/2016г.;

определение № 336/16.07.2015г. на АС – Пловдив по ВЧНД № 621/2015г.;

определение № 255/04.07.2013г. на АС – София по ВЧНД № 515/2013г.;

определение от 09.03.2015г. на ОС – Бургас по ЧНД № 67/2015г.;

VI.2. Друга част от съдебните състави, въпреки констатирането на настъпила реабилитация по право, разглеждат и се произнасят по основателността на молбата за реабилитация по чл. 87 ал. 3 НК. В този смисъл са:

определение от 10.06.2014г. на ОС – Монтана по НОХД № 19/2014г.;

определение № 18 от 15.01.2013 г. на РС – Враца по ЧНД № 1306/2012 г.

определение № 496/13.10.2016г. на ОС – София по ЧНД № 667/2016г.;

определение № 44/26.07.2016г. по ЧНД № 173/2016г. на Военен съд – София;

определение от 18.10.2011г. на РС – Севлиево по ЧНД № 397/2011г.

VII. Противоречия се установяват и при прилагането на института „Освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание“, регламентиран в Раздел IV на Глава осма от Общата част на НК, който е от същностно значение за реализация на наказателната политика в насока на намаляване на наказателната репресия.

Доктрината отдавна е приела, че лицата, които са освободени от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, не са осъждани, по смисъла на чл. 85 – 88а НК, респ. не подлежат на реабилитация. Това прогласява и т. 4 на незагубилото значение ППВС № 7 от 4.11.1985 г., по н. д. № 4/1985 г. в която се сочи, че *„По отношение на лицата, които са освободени от наказателна отговорност по Глава*

осма от Наказателния кодекс, разпоредбите на чл. 85 и сл. НК, предвиждащи реабилитация, не се прилагат, защото те не се считат за осъждани“. Пак там, обаче, се приема, че тези лица „...не могат да бъдат поставени в по-тежко положение от лицата, които са осъдени на глоба по Наказателния кодекс. Затова и лицето, което е освободено от наказателна отговорност, може повторно да бъде освободено от наказателна отговорност по чл. 78а НК, ако е изтекла една година от наложената мярка за обществено въздействие или глоба. И тук трябва да се приложи срокът по чл. 86, т. 3 НК¹“.

В този контекст, възниква въпросът възможно ли е повторно приложение на института по чл. 78а от НК по отношение на освобождавано от наказателна отговорност лице, което не е изпълнило наложено му административно наказание глоба, но при погасена по давност възможност за принудителното ѝ изпълнение. Посоченият задължителен за съдилищата тълкувателен акт не дава категоричен отговор на този въпрос. Поради това и практиката на съдилищата е изключително противоречива, в частност, нееднакво се решават въпросите:

С изтичане на кой от регламентираните давностни срокове по чл. 82, ал. 4 ЗАНН, по чл. 82, ал. 4 вр. ал. 1, т. 5 НК, по чл. 171, ал. 1 или по чл. 171 ал. 2 ДОПК отпада отрицателната предпоставка на чл. 78а, ал. 1, б. „б“, предложение второ НК ?

Необходимо ли е след изтичане на давностния срок да изтече и предвиденият в чл. 86 ал. 1 т. 3 НК едногодишен срок ?

Различия се констатира и при прилагането на закона в случаите на неизпълнение на наложеното административно наказание глоба при образувано изпълнително производство за събирането ѝ и в случаите на необразувано изпълнително производство.

Нееднакво се тълкува и прилага закона в практиката на съдилищата, констатирали неизпълнение на наложено административно наказание глоба от освободено от наказателна отговорност лице при образувано изпълнително производство за събирането ѝ.

VII.1. Според някои съдебни състави, повторното приложение на института по чл. 78а НК по отношение на такова лице е принципно недопустимо.

¹ Ред. преди влизане в сила на ЗИДНК, обн., ДВ, бр. 28 от 1982 г. сега чл. 86, ал. 1, т. 3 НК.

В този смисъл са
решение № 345 от 28.06.2010 г. по н.д. № 283/2010 г. на ВКС, II н.о.;
решение № 326 от 16.06.2011 г. по н.д. № 1605/2011 г. на ВКС, I н.о.;
решение № 183/14.11.2014 г. на ОС – Пазарджик по ВНОХД № 378/2014 г.;
решение № 662 от 26.06.2014 г. на СГС по ВНОХД № 2109/2014 г.;
присъда от 12.07.2011 г. на СРС по НОХД № 5028/2010 г.

VII.2.1. В решение № 171 от 10.04.2009 г. по н.д. № 151/2009 г. на ВКС, III н.о. е застъпено становището, че за да се приложи повторно институтът по чл. 78а ал. 1 НК е необходимо от влизане в сила на съдебния акт да е изтекъл срок, равен по продължителност на този по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК, след което и срок, равен по продължителност на този по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК.

VII.2.2. В решение № 676 от 30.06.2014 г. на СГС по ВНОХД № 1675/2014 г.; решение № 145 от 12.09.2012 г. на АС – Бургас по н.д. № 152/2012 г. е прието, че повторното приложение на института по чл. 78а, ал. 1 НК е допустимо, ако е изтекъл срок, равен по продължителност на този по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК след образуване на изпълнителното производство, както и срок, равен по продължителност на този по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК.

Сходно е и становището застъпено в мотивите на присъда от 30.03.2011 г. на ОС – Стара Загора по ВНОХД № 1022/2011 г., според което отрицателната предпоставка по чл. 78а, ал. 1, б. „б“, предложение второ НК отпада, ако след последното изпълнително действие за събиране на глобата е изтекъл срок, равен по продължителност на този по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК, а след него и срок, равен по продължителност на срока по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК.

VII.2.3. Преобладаващата част от съдебните състави обвързват отпадането на отрицателната предпоставка по чл. 78а, ал. 1, б. „б“, предложение второ НК с изтичане на сроковете за събиране на публични задължения по чл. 171 ДОПК, а след него и на едногодишния срок по чл. 86 ал. 1 т. 3 НК.

Такова е становището в:

решение № 452 от 06.04.2016 г. на СГС по ВНОХД № 1378/2015 г.;
решение № 45 от 16.03.2016 г. на АС – Бургас по ВНОХД № 39/2016 г.;
решение № 474/04.02.2014 г. на ОС – Благоевград по ВНОХД № 275/2013 г.;

решение от 29.07.2013 г. на ОС – Габрово по ВНОХД № 111/2013 г.;
решение № 1443 от 2013 г. на ОС – Благоевград по ВНОХД № 515/2012 г.;
присъда № 18 от 21.07.2016 г. на РС – Дряново по НОХД № 61/2016 г.
разпореждане № 5558 от 05.12.2016 г. на РС – Пазарджик по а.н.д. №
2349/2016 г.

VIII. Разнородна е практиката на съдилищата, констатирани
неизпълнение на наложено административно наказание глоба от
освободено от наказателна отговорност лице при липса на образувано
изпълнително производство за събирането ѝ.

VIII.1. В присъда № 163 от 13.06.2014 г. на РС – Пазарджик по
НОХД № 397/2013 г. е прието, че повторното приложение на института по
чл. 78а, ал. 1 НК е допустимо, ако от влизане в сила на акта, с който е
наложено административното наказание глоба е изтекъл срок, равен на
срока по чл. 82, ал. 1, б. „а“ ЗАНН.

Според становището, изложено в мотивите на решение № 1145 от
17.10.2016 г. на СГС по ВНЧХД № 2688/2016 г. и в определение № 379 от
03.08.2016 г. на ОС – Кюстендил по ВЧНД № 237/2016 г. институтът на
чл. 78а НК е приложим повторно, ако въпреки неизпълнението на
наложеното административно наказание глоба на освободено от
наказателна отговорност лице, е изтекъл срок, равен на срока по чл. 82, ал.
3 вр. с ал. 1, б. „а“ ЗАНН, както и срок, равен на срока по чл. 86, ал. 1, т. 3
НК.

VIII.2.1. Отрицателната предпоставка по чл. 78а, ал. 1, б. „б“,
предложение второ НК отпада с изтичане на срокове, равни по
продължителност на тези по чл. 81, ал. 1, т. 5 НК и по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК
според съдебните състави постановили:
решение № 84 от 11.08.2016 г. на ОС – Сливен по ВНОХД № 150/2016 г.
решение № 101 от 16.06.2014 г. на ОС – Пазарджик по ВНЧХД №
187/2014 г.

VIII. 2.2. В мотивите на
присъда № 127 от 14.11.2013г. на РС – Шумен по НОХД № 1042/2013 г.,
присъда от 11.06.2013г. на РС – Чирпан по НОХД № 218/2013г.,
присъда № 2 от 28.02.2013г. на РС – Първомай по НОХД № 115/2012г.
присъда № 30 от 17.05.2016г. на Военен съд - София по НОХД № 38/2016г.
е прието, че повторно приложение на чл. 78а НК е допустимо, въпреки
неизпълнението на предходно наложено административно наказание

глоба, когато не е образувано изпълнително производство за събирането ѝ и от влизане в сила на съдебния акт, е изтекъл срок, равен по продължителност на срока по чл. 81, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК, както и на срока по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК.

VIII. 2.3. Изтичането на срокове, равни по продължителност на предвидените в чл. 171 ДОПК, както и на срока по чл. 86 ал. 1 т. 3 НК, според съдебния състав на РС - Плевен, постановил определение № 1104 от 02.12.2016 г. по а.н.д. № 2649/2016г. са необходима предпоставка за повторно приложение на института по чл. 78а, ал. 1 НК.

Констатираната противоречива съдебна практика при тълкуването и прилагането на института на реабилитацията е основание по чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт за приемане на тълкувателно решение от Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд.

Предвид изложеното и на основание чл. 125 вр. с чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт, правя следното

ИСКАНЕ:

Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд да даде отговор на следните въпроси:

1. Налице ли са основания за реабилитация по право, респ. за съдебна реабилитация, по отношение на осъден, неизтърпял (неизпълнил) наложеното му наказание, чиято изпълнимост е погасена по давност?

2. Реабилитацията на осъден, неизтърпял (неизпълнил) наложено му наказание, чиято изпълнимост е погасена по давност настъпва:

а) с изтичане на абсолютния давностен срок по чл. 82, ал. 4 НК

б) с изтичане на давностния срок по чл. 82, ал. 1 НК

в) с изтичане не само на давностния срок, но и на срока по чл. 86–88а НК?

3. Допустима ли е реабилитация, когато не е образувано изпълнително производство и наложеното наказание глоба по чл. 37 ал. 1 т. 4 НК не е изпълнено и кога настъпва:

- а) с изтичане на срока по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК
- б) с изтичане на срока по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК
- в) с изтичане срока по чл. 171, ал. 1, респ- ал. 2 ДОПК ?

4. Допустима ли е реабилитация когато е образувано изпълнително производство, но наложеното наказание глоба по чл. 37 ал. 1 т. 4 НК не е изпълнено и кога настъпва:

- а) с изтичане на срока по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК
- б) с изтичане на срока по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК
- в) с изтичане срока по чл. 171, ал. 2 ДОПК и срока по чл. 82 ал. 1 т. 5 НК или и срока по чл. 86 – 88а НК ?

5. Следва ли в производството по чл. 435 НПК съдът служебно да събира доказателства за изпълнение на наложеното наказание респ. за предприетите действия за изпълнението му, както и за предприетите действия по възстановяване или обезпечаване на причинените от престъплението вреди ?

6. При настъпила реабилитация по право, съдът в производството по чл. 434, ал. 1 НПК се произнася само по допустимостта на молбата за съдебна реабилитация или е длъжен да разгледа и нейната основателност по реда на чл. 435 НПК ?

7. Приложим ли е повторно институтът на чл. 78а от НК по отношение на освобождавано от наказателна отговорност лице, което не е изпълнило (не е изтърпяло) наложено му административно наказание глоба, когато за събиране на глобата е образувано изпълнително производство ?

С изтичане на кой от регламентираните давностни срокове

- а) по чл. 82, ал. 4 ЗАНН
- б) по чл. 82, ал. 4 вр. ал. 1, т. 5 НК
- в) по чл. 171, ал. 2 ДОПК

отпада отрицателната предпоставка на чл. 78а, ал. 1, б. „б“ предложение второ НК?

Необходимо ли е след изтичане на давностния срок да изтече и предвидения в чл. 86 ал. 1 т. 3 НК едногодишен срок ?

8. Приложим ли е повторно институтът на чл. 78а НК по отношение на освобождаването от наказателна отговорност на лице, което не е изпълнило (не е изтърпяло) наложено му административно наказание глоба, когато за събиране на глобата не е образувано изпълнително производство?

С изтичане на кой от давностните срокове

а) по чл. 82, ал. 1, б. „а“ ЗАНН

б) по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК

в) по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК

г) по чл. 171, ал. 2 ДОПК

отпада отрицателната предпоставка на чл. 78а, ал. 1, б. „б“ предложение второ ?

Необходимо ли е след изтичане на давностния срок да изтече и предвиденият в чл. 86, ал. 1, т. 3 НК едногодишен срок?

ГЛАВЕН ПРОКУРОР:

СОТИР ЦАЦАРОВ

Приложения – описаните съдебни актове